

לג א מ"י פ"ג מהלכות
סנהדרין הל"ו ופ"א
מהלכות אכל פ"ט ופ"ו
י"ד פ"ג שבת:
לד ב מ"י פ"ו מהלכות
סנהדרין הל"ה ז:
לד ב מ"ג ח"ט הל"ה ט:
לד ב מ"ד פ"ט ח"ט ופ"א
אכל הלכה א מתנן עשין
מ"ד ב טור ש"ע י"ד
סימן ע"ח סעיף ב ג'
וסימן ע"ט סעיף א ונכר
א"כ סעיף מ"ג פ"ג דף נ"א:
לד ב מ"ד ח"ט סעיף ט
ט"ע י"ד סימן ע"ח
סעיף ט וע"פ:

רבינו חננאל

דברים מהו דברים רבנן
דיקטי אמר קילוסין:
ביצה תולין אותו משקיעין
את הקורה בו. ח"י כיצד
עשין משתין עד שקיעת
החמה וגומרין (אוחה) [את
דינן] ומדי ממתין אותו
ואחר [וכן] תולין אותו
אחד קושר ואחד מתיר
כדי לקיים בו מצות תלייה
ורשתתין אותו אין תולין
אותו אלא בעין תולין
שצריך לקבורו עמו
בכפישתו (ואין) [ואם]
מיתין אותו תלוי עוברין
בלאו שא לא תלין נבלתו
על הגוף כי קילת אלהים
תלוי. כלומר מפי מה זה
תלוי מפני שקילת הטם
פי באין לחקור מה אמר
בקללה ויאמר כי וכן
נאמר שם פי' מתברך
בכינוי. אמר ר"מ בומן
שאדם מעטערי לא תלשון
אמרת קלני מראשי וכו'.
פירוש א"ל קל לית כלומר
אין בו גלות כמאן ודחה
רבא ואמר מי שאין בו
קלות כובד שי בו אי הכי
כבד עלי ראשי מבני ליה
ופירוש רבא קליל לי עלמא
כלומר הרוח תשש ועושה
קלה ומעוטה ואקשי' האי
קללת מבני ליה לגופיה
ללמד כי המקללת את הטם
נחלה ודתי א"כ הוה ליה
למכתב מקלל מרשני
קרא וכתב קללת ש"מ
מקלל ושי' נמי רוחו של
אדם נכאבת בומן נכאבת
אחד מן האברים ואמרין
ונימא האי קללת להכי
הוא דאחא לכרובא ולא
שומעין מינה ומקלל הוא
ופוקין א"כ הוה למכתב
קללת מאי קללת ש"מ תרתי
שי'מ הא דרבא ש"מ
דמקלל הוא: ולא המלין
אל התלה בלבד עובר
בלאו אלא אפי' המלין
מתו כ"י יוחנן דאמר
מכתבים כי קבור שאין
ת"ל תקברו ומה ת"ל
תקברו לרבות שאר מותם
ומרמסין לא תלין ש"מ
ללא הוא דאחא איכא
דאמרי אמר ר' יוחנן רמו
לקבורת המת מן התורה
מדכתבים תקברו שאין
ת"ל תקברו אלא ללמד
שחיית מן התורה לקבורת
המת: א"ל שבור מלכא
לרב חמא מנא לכו קבורה
מן התורה שמך ולא אמר
ליה ולא מירי ואמרין הוה
ליה למימר ליה מדכתוב
כי קבור תקברו ודתי'
יכול למימר דעביד ארגו
כלומר תתנהו בארין.
קבורה בארין מנא להו
שאין ת"ל תקברו דרשי'
אנן לא משמע ליה למלכא
לימא ליה מדיאיקבור
אבות ומשה רבינו ואמרין
יכול למימר מנהגא
בעלמא הוא וכן הוה דכתוב
בכנו של ייבעט וקבורו
אותו כי זה לבדו יכא
ליבעט אל קבר וכן לא יספדו לו ולא יקברו דרך מנהג העולם כי קאמרין צוואה מנא לך וק"ל

תלישה לאו בלום היא. והא דלמרי' צפ' כיסוי הדם (חולין
דף פט.) דעפר הנדחת שרי דכתיב ואת כל שללה
תקבץ אל מוך רחובה ושרפת מי שאינו מחוסר אלא קציה ושרפה
יאל וזה שמחוסר תלישה וקציה ושרפה לא דמי דעפר חשיב
טפי מחוסר מן הגעוץ בלתי:
קלירי ע"פא. ע"ג גורסין ו"קלי
משום דלמר נסמון קלת
ואין לחוש בכך דלשכתן נמי בפרק
ד' מיתות (לקמן דף סו.) גבי אלהים
לא תקלל דלמר ליכתוב לא תקל:
קבורה משום ביונא או משום
כפרה. ע"כ איכא
כפרה דלמרי' לקמן (דף מו.) (בפ'
ד' מיתות) כפרה מאימת הוי מתי
חזו צערא דקיצרא פורמא אלא אפי'
אי איכא ביונא וכפרה מיבעי ליה
הי עיקר וז"ל והא איכא כפרה טפי
בשלל נקבר משנקבר דמתילא
בשעמתי (לקמן מו.) סימן יפה לו
למת שפרעתי ממנו לחמר מיתה מת
לא נספד ולא נקבר ו"ל ללאו לא
נקבר כלל קאמר אלא לא נקבר לפי
כבודו והאי ביונא דהכא לאו ביונא
דמת קאמר דאם כן נמאי לא כל
כמיניה אלא ביונא דמשפחתו אכל
למת ז"ל לו ביון אס אינו שוכב על
המטה בכבוד:
לא תקברוהו אהוה גברא. והא
דלמר ברש פ"ט דמתנות
(דף פד.) דלמוכר קברו באים בני
משפחה וקוצרים אותו זע"כ משום
פגם משפחה שאני הטם דבעי
דליקברוהו בחד דוכמא:
הספידא יקרא דחי' תימה
הא דלמר צפ' הערל
(נימון דף עט.) אל שאל ואל בית
הדמים אל שאל של נספד כהלכה
ואי משום יקרא דחי' הכי ממלו
שנלעטעין עליו מפני דוד ועוד דאפי'
הוי יקרא דחי' שאני מלך דאיכא ביון
טפי לגביה של נספד כהלכה:
אלל

אישתיק ולא א"ל ולא מודי אמר רב אחא בר יעקב אימסר עלמא בידא
דטפשא דאיבעי ליה למימר כי קבור דליעבד ליה א"רן תקברנו לא
משמע ליה ונימא מדאיאקבור צדיקי מנהגא בעלמא מדקבריה הקב"ה
למשה דלא לישתני ממנהגא ת"ש וספדו לו כל ישראל וקברו אותו
דלא לישתני ממנהגא לא יספדו ולא יקברו לדומן על פני האדמה יהיו
דלישתנו ממנהגא איבעיא להו קבורה משום ביונא הוא או משום כפרה
הוא למאי נפקא מינה דאמר לא בעינא דליקבורה להווא גברא אי
אמרת משום ביונא הוא לא כל כמיניה ואי אמרת משום כפרה הוא
הא אמר לא בעינא כפרה מאי ת"ש מדאיאקבור צדיקי ואי אמרת משום
כפרה צדיקי לכפרה צריכי אין דכתיב אדם אין צדיק בארץ אשר יעשה
טוב ולא יחטא ת"ש וספדו לו כל ישראל וקברו אותו ואי אמרת כי היכי
דתיהוי ליה כפרה הנך נמי ליקברו כי היכי דתיהוי להו כפרה ה"האי
דצדיק הוא תיהוי ליה כפרה הנך לא ליהוי להו כפרה ת"ש לא יספדו
ולא יקברו דלא תיהוי להו כפרה איבעיא להו הספידא יקרא דחי' הוי או
יקרא דשכבי הוי למאי נפקא מינה דאמר לא תספדוהו להווא גברא אי
נמי לאפוקי מיורשין ת"ש ויבא אברהם לספוד לשרה ולבכותה ואי
אמרת משום יקרא דחי' הוא משום יקרא דאברהם משהו לה לשרה שרה
גופה ניחא לה כי היכי דמייקר בה אברהם ת"ש וספדו לו כל ישראל
וקברו אותו ואי אמרת משום יקרא דחי' הוא הנך בני יקרא נינהו ניהא
להו לצדיקא דמייקרי בהו אינשי ת"ש לא יספדו ולא יקברו לא ניהא
לצדיקא דמייקרי ברשיעיא תא שמע בשלום המתות וכמשרפות אבותיך
המלכים הראשונים אשר היו לפניך כן ישרפו לך והווי אדון יספדו
דחי' הוא מאי נפקא ליה מיניה הכי קאמר ליה לייקרו בך ישראל
ת"ש

ולא היו מסאכלין. עליהן כדי שמהם ביון כפרה להן אלא אוננין
בלבד דאין זה כבוד להרוג ואין כפרתו נמנעת בכך שאין אנוניות
אלא בלבד בלבד: **גמ'** משנין אופו. את גמר דינו ואין תולין
אותו שחירת שמה יתשלנו נקבורתו ויבא ליהי שכחה אלא סמוך
לשקיעת החמה כדי שיקברוהו מיד:
אחד קושר ואחד מסיק. כלומר אין
שהות בנימין: ס"ל [כ"י] קבור.
מריצויה משמע ליה דאף ע"ז בעי
קבורה: יאל זה. מחוסר שמחוסר
קליה אכל נעוץ מיהא הוי: רבי
יוסי אומר. ה"פ נעוץ מתמעט מן
המשמעות אף שהמחוסר תלישה
וקבורה: **לאו כלום היא**. אין כלן
ספרון מעשה: **לשני האומים** כו'.
אף אדם עשוי דזיוקו של מקום:
קל ליה. אינו קל: א"כ. דקלני
דמתני' לאו אינו קל אלא קל אינו
כבד אפי' מיבעי ליה: **קיל לי עלמא**.
(אני) מכנה ואינו רוצה להזכיר
כזירות בעלמו: **לנוסה**. לומר
שהמגדף בתלייה ומיניה ילפינן
לאחריו: ה"פ ס"ל כי קבר סקברנו
מריצויה דיש כל האומים: **רמו**
לקבורה. שאלס חייב לקבור רמו
מתו: **דליעביד ליה ארון**. אכל
קבורת הארון לא משמע ליה מיניה
ולכפי לא אמר ליה מהאי. ופרכינן
לימא ליה מריצויה דתקברנו. ומשני
לא משמע ליה (א) לשתני למשה
דרשה מריצויה: **ונימא מדאיאקבור**
לדיקי. אכנהס יתקן ויעקב. ומשני
מנהג בעלמא הוא שנהגו כן קודם
לכן: **ונימא ליה מדקבר רחמנא**
למשה. אלמא דלא הסכימה. ומשני
דילמא כי היכי דמא לשתני ומשני
ממנהגא דעלמא: **וספדו לו**. בלכיה
בן ירבעם כתיב ואחיה השילוני
נתנאל עליו דבר זה לשבח יען כי
נתנאל זו דבר טוב שניטל פדסאסות
שהשיב לביו: **ולא יקברו**. ברשעים
כתיב ומדלייתו להו הכי ש"מ קבורה
משמיה אסרימו עליה: **עמוס ביונא**
הוא. שלא יתבזה לעין כל שיראוהו
מת ונקבד וננקט: או. כי היכי
דתיהוי ליה כפרה בעהמנה וזו
שמורדיים ומספילין אותו בתחמיות:
לאו כל כמיניה. ביון הוא לקרוביו:
הא אמר לא בעינא כפרה. ואי
נמי קצרי ליה לא מתכפר: לא
יקברו. ואי משום כפרה יקברו
ויתכפר להם: ומשני לא ניחא להקצ"ה
דתיהוי להו כפרה לפי שאף על
פמח קבורס לא היו חוזרין: א"כ
לאפוקי מיורשין. על כסתן שכן
הספדינן. אי יקרא דשכבי כי אמר לא
תספדוהו ליימין ליה ולי לא אמר
ולאמי יורשין לא ניחא לן כפינן להו
ואי יקרא דחי' הוא דלידיה לא ליימין
ליורשין ליימין: **משהו ליה לשרה**.
עד שכל אברהם מנת עקידת
יתקן דמדכתיב ויבא אברהם מכלל
דהיא שעתא לא הוה הטם:
הנך בני יקרא נינהו. בנמייה.
והלא כל בית ירבעם הנותרים
רשעים היו: **ולא יקברו**. ואי יקרא דחי'
הוא והלא הנותרים יש כהן לדיקס:
והוי אדון יספדו לך. ללדיקוהו נלמר:
(ג)זה

א) וספדו פ"ט ט. וגי'
הילקוט ח"י יוחנן מין
למלן את ממו שהוה עובר
בנין מ"ל לא מלן נבלתו
מני שערב אף בעשה מ"ל
כי קבור מקברו ח"י רמו
לקבורה מן המורה מין
מ"ל כי קבור מה מ"ל
מקברו מתלן רמו
לקבורה. (ג) וגי' העירן
ארנו וע"ש מ"ש בשם רב
האי גלון. (ד) וקברו אותו
כי זה לבדו יבא לירבעם אל
קבר ואי אמרת ללי' (ה)
האי דהוי ליקן ללי'. (ו)
ע"י גי' מהר"ם (ז) נ"א
אין לו ביון אס שוכב בו,
(ח) וע"ש מ"ק כזירות כג:
ד"ה גלון.

תורה אור השלם

1. ובי יחיה באיש חטא
משפט מתו ודומת
ותליתו אלו ע"ז.
2. לא תלין נבלתו על
העץ כי קבור תקברו
ביום ההוא כי קללת
אלהים תלו ולא תטמא
את אדמתך אשר ר'א
אלהיך נתן לך נחלה:
דברים כא כג
3. וספדו לו כל ישראל
יקברו אחו כי זה לבדו
יבא לירבעם אל קבר יען
נמצא בו דבר טוב אל י'
אלהי ישראל בבית
ירבעם: מלכים א ד י'
4. ומתויה תחליים ימיו
לא יספדו ולא יקברו
לדמן על פני האדמה
יחיה ויברכך וירבעם יכלו
היהיה נבלתם למאכל
לעוף השמים ולבהמות
הארץ: ירמיהו טו ד
5. כי אדם אין צדיק
בארץ אשר יעשה טוב
ולא יחטא: קהלת ב כ'
6. ומתם שרה בקרית
ארבע הוא חברון בארץ
כנען ויבא אברהם לספד
לשרה ולבכתה:
בראשית כג ב
7. בשלום המתות
ובמשרפות אבותיך
המלכים הראשונים אשר
היו לפניך כן ישרפו לך
והווי אדון יספדו לך כי
דבר אני דברתי נאם יי:
ירמיהו לו ד

הנהגות הב"ח

(א) ר"ש ד"ה דלענין ליה
ובי לא משמע ליה לשבור
מלכא מהאי:

נגמר הדין פרק ששי סנהדרין

מז.

עין משפט נר מצוה

לז [א] טור ש"ע י"ד
 סימן עט סוף פ'
 לה ב ג טור ש"ע י"ד
 סי' עט סוף פ'
 לב ד ה ט"ז פ"ג מ"ג
 שנתה ה"ל' ופסק
 שחחר ע"פ ג"כ ב"ת:
 פ ו ט"ז פ"ד מהלכות
 ע"פ ה"ל פ'
 מא ז ט"ז פ"ג מהלכות
 א"ל ה"ל פ' ט סג
 ע"פ ז ט"ז פ"ג סימן
 ע"ג סוף פ' ח

רבינו הנגאל

מצוה זו מדרבנן היא:
איבעיא להו קבורה
 משום כיוונא או
 משום כפרה לומר הכות
 הקבר כפר למאי נפקא
 מינה כגון דפקדו לא
 תקבורה להוואו בבראי אי
 אמרת משום כיוונא הוא
 לאו כל כמינה אלא אי
 אמרת משום כפרה הוא
 אמר לא בעינא כפרה
 ת"ש מדאיקבורו צדיק
 ואי אמרת משום כפרה
 צדיקו כפרה בעי ודחי' אין
 דכתיב כי אדם אין צדיק
 בארץ וגו' וטובא כפרה
 דמשום כפרה: **איבעיא**
 להו הספדא דיקרא דחיי

אבל חלב והפריש קרבן. כה"ג נראה ונדחה הוא והוא מני
 לאשמעינן רבותא טפי דאפי' המיר דת והפריש קרבן דהיי
 דחוי ואע"ג דלחוי מעיקרה הו' דחוי דמשמע' ליה לר' יוחנן צ"פ"ק
 דקידושין (דף י"ג ו' ט"ז) גבי כה"ג א"ר יוחנן דהו' טפי
 מדחוי מעיקרא כדמוכח צ"פ לולב
 הגזול (סוכה דף ל"ג ו' ט"ז) דאפי' מלך
 דאית ליה דחוי מעיקרא לא הו'
 דחוי מודה בנראה ונדחה דחוי
 דחוי והא דנקט הכא כה"ג אורחא
 דמילתא נקט דלחין דרך מומר להפריש
 קרבן ועוד גבי נשחטה אי אפשר
 לומר אלא שהפריש קודם שנשחטה
 דאי משנשחטה שטוה שהפריש קרבן
 אין הקדשו הקדש:

אימא כישן דמי. לזו לגמרי
 כישן דישן חזי אפי' בשעה
 שהוא ישן כדמנן צפרק כל הגט
 (גיטין דף כ"ח). השולת מטאמא ממדינת
 היס מקריבין אותו נחמקט שהוא
 קיים ולא חיישין שמה ישן בשעת
 הקרבה אלא כלומר כשן דמי דאפי'
 דלא הו' חזי אין ראו להיוט דחוי
 משום דממילא מיטער והא נמי
 ממילא מיטעפי:

ואמאי כיון דמיקטי' הוה לחו
 כפרה. והא דמנן צתלק
 (לקמן דף ק"א): אפי' עיר הנדחת
 אין להם חלק לעוה"ב הני מיני דלא
 איקטולו אלא אס דנו אומס והכרוס
 יש להם חלק: **הואיל** ונדחו
 ידחו. רב יוסף ס"ל כרבי יוחנן
 דמפרש עומא צתלק (לקמן דף ק"ג):
 משום דזנח רשעים מועבדי דאי
 כר"ל דמוקי לה נקדשים קלים
 ואלביצ' דרבי יוסי הגלילי דלמנן ממון
 בעלים הן ע"כ אין תלוי משום דחילא
 אלא משום מומס אנד להני ממון
 בעלים הן וקולת מומס גבי המיר דמי
 או נשחטה לא יועיל נסה רעיה
 כמו צעיר הנדחת וידחו אפי' דמים:
 משיטתם

נבזה בעיניו נמאס. (סנהדרין פ"ד) כתיב מי יעלה בהר ה' נקי כפיס
 ונר לבב וגו' וקחשיב נמי וזו: **על מטה של כהנים**. דרך בזיון
 מפני שהיה אביו רשע ו' ובהו לעין כל של יתימסרו האחרים
 ולכבוד עולמו לא חש ומפני כבוד אב נמי ליכא למשחא דנשא צנמן
 כתיב (שמות כז) צבועה מעשה עמך.

נבזה בעיניו הוא עולמו נבזה ונמאס
 כפי עולמו שלא חש לכבודו במקום
 קידוש ה'. ואי אמרת כבוד שעושין
 למת אינו שלו אלא של חיים מ"ט
 עבדי הכי למה ציזה את החיים:
אל הספדוני בעיירות. רבינו הקדוש
 צוה את בניו בכתובות (דף ק"ב)
 בהנשא אל הספדוני כשנולדו את
 ארונם למקום קבורתי הוא מת
 בלפניו וקבורתו צינת שערים אל
 הספדוני בעיירות קטנות שפעצרו
 עליהן אלא בכרכים גדולים דאיכא
 אינשי טובא ומיכפי מעיירות נמי
 להם: **מאי לאו לכבודו של מס**.
 אלמא יקרא דעבדי ליה דליה הוא:
ומכיון ליה למס. מרגומי של מלך (ס'
 כי אמר רחמנא לא תלין. ורבינן נמי
 שאר כל המתים היינו כי משכו ליה
 לחייהו בעולמא דלא איכפת ליה ציה
 דלייניו בזיון דומיא דתלוי אצל האי
 דליתיקרו ציה קרוביו לאו בזיון הוא
 לדלייה: **לשטע**. כמו (שמואל א' ט'
 וישמע שאל לשון אסיפה להספידו:
סימן יפה למס. כשנפרעין ממנו
 צבועי' לאחר מיתה דיש לו כפרה
 נכח: **ש"מ יקרא דשכני הוא**. דאי
 בלא יקרא דשכני אמאי מיכפר
 בצבועיה: **ויחי ויקם על רגליו**. אותו
 הנקבר צינח השקר היה הוא הנציח
 אכר השיב את עידו לאכול ולשתות
 צינת אל ויענש עידו על ידו והמיתו
 הארי' וכמת לאחר ימים קבורהו אלא
 אלבישע ולא הוכשר אלא במקום שקבר
 אלאו והחייבו: **נא פי שנים**. אליהו
 החיה את המת והיה לו לאלבישע
 להחיות שני מתים והוא לא החיה
 אלא צנה של שונמית: **לא הלך**. ואי
 משום צרמא דלחיהו הוא הו' ואלו
 מקוינמת צני: **וכשם שאין קוברים**
 כו'. לפרושי טעמא דמתני' מהדר
 לפיכך נתקנו שמי קברות שאין
 קוברים נסקלין ושרפין שכן רשעים
 חמורים אלא נהרגין ונתקנין שכן
 רשעים קלים: **וליתקין ארבע**.
 דהא שרפין אלא נסקלין קלים הו':
גמרא גמירי לה. הלכה למשה
 מסיני: **הואיל ונדחה**. הקרבן
 כשהמיר דחוי' דלחין מקנלן קרבן
 (המנומס'ר) כדמנא מע"פ פט
 למונח' צ) צשחיתו חולין (דף ק"ג).
 שטוה נמי לאו בר כפרה היא דיקריב
 אותו ללזנו כתיב (ויקרא א') **כישן**
 דמי. ככל אדם השיגים צלילה ואינם
 נדחים צכך לאחר שיעורו: **אכל**
 הסס. דיש בידו לחזור: **אימא לא**.
 הו' דיתו: **הו' בה קדשים**. צעיר
 הנדחת אינן שרפין עס שללה דכתיב
 (דברים יג) שללה ולא שלל שמים ומיהו
 מיקרב לא קרבן משום דכתיב (משל'
 כ"א) זבח רשעים תועבה ואל קדשי
 מוצח הן ואפילו עולות ושלמים
 נדבה ימותו: **קדשי בידק הכים**

(א) מות כד... (ב) נפחם
 (ג) כחיות קג...
 (ד) עליו מו... (ה) (סס)
 (ז) עני חות' עליו מו: דיה
 (ח) קבורה (ז) חולין (ז) ע"ג
 (ט) ז"ל ויך ונגמ... (פ) ס"א
 אחר ר"י ונחולין א"ח
 כדלמך ר"י (י) הריות יא
 כריתות יא ויחסי יב
 (כ) נכ"ל: (ל) ונשמד
 (ל) ונשמד לו... (מ) נקמן
 ק"ב: (נ) וימות ככ: (סג)
 (ס) כהלים טו כתיב מי
 יגור כהלך וגו' וקסמי.
 ס"ל: (ע) וימות ככ:
 (פ) כפי: מ"ג: (פ) מ"א
 (ק) כפי: כשנשמד.
 (ר) כפי: המשומד.
 (ש) כפי: למשמד.
 (ט) כפי: כשנשמד.
 (י) כפי: דמשומד.
 (י) כפי: נשמד.

תורה אור השלם

1. נבזה בעיניו נבזע
 ואת יראו יי יכבד נמשא
 ליהודי ולא ימו:
 תחלים טו ד
2. לא תלין נבלתו על
 העץ כי קבור תקברו
 ביום ההוא כי קללת
 אלהים תלוי ולא נשחטא
 את המתא אשר יי
 אלהיך נתן לך נחלה:
 דברים כא כג
3. יהי הם קברים איש
 ודמה ראו את הגדוד
 וישלכו את האיש בקבר
 אלישע ויך וינג' וינג'
 בצעמות אלישע וידי
 ויקם על רגליו:
 מלכים ב' ג' כא
4. יהי עבכרם ואליהו
 אמר אל אלישע שאל
 מה אעשה לך ביום
 אלקח מעמך ויאמר
 אלישע יהי נא פי שנים
 ברוחך אלי:
 מלכים ב' ב' ט
5. אל נא תהי כמת אשר
 בצחצוח מדרם אמר
 ויאכל חצי בשרו:
 מדרס כ' ב' יב
6. ויאמר יי אל משה
 אמר אל אלהים בני
 אהרן ואמרת אלהים
 לנפש לא ישקא בעמיה:
 ויקרא כא א
7. מומור דאיהו אלהים
 כאו גוים בנחלתך טמאו
 את היכל קדשך שמו
 את ירושלם לעינים: נתנו
 את נבלת עבדיך מאכל
 לעוף השמים בשר
 חסידך לחיותו ארץ:
 תחלים ע"א א-ב

גליון הש"ס

רש"י ד"ה על סנה דבי
 וביהו לעין כל ע"י שחבת
 מהר"י גינת לוי גלל ה'
 סימן מ"ט:

הגהות הב"ח

(א) נפריא דמיהו ליה
 כפרה לנפשו. י"ב וקשה
 יהי כשמן בני ת"ש מדר'
 מן נחול' דלוקא אס הוא
 משום יקרא דשכני אי איכא
 למת צינה היה הוא לו
 כפרה אלא אי משום יקרא
 דחוי הוא אין לו כפרה למת
 כלל מה שמתנו אותו לאחר
 מותו כמו שפירש' ס':

מוסף רש"י

והוא בסוף הספדת

אלי אמר ליה אי הכי היינו דתניא על רגליו עמד ולביתו לא הלך אלא
 ויהי נא פי שנים היכי משכחת לה דאחייא (א"ל רבי יוחנן שריפא צרעת
 נעמן) שהיא שקולה כמת דכתיב אל נא תהי כמת וכשם שאין קוברים רשע
 אצל צדיק וכך אין קוברים רשע חמור אצל רשע קל וליחקון ארבע קברות
 שני קברות גמרא גמירי לה אמר עולא א"ר יוחנן אבל חלב והפריש קרבן
 והמיר דתו וחזר בו הואיל ונדחה ידחה ונשתמה חזרו ונשתפה הואיל ונדחה ידחה
 א"ר יוחנן אבל חלב והפריש קרבן ונשתמה חזרו ונשתפה הואיל ונדחה ידחה
 וצריכא דאי אשמעינן קמייתא משום דאיהו דחה נפשיה בידים אבל האי
 דממילא קא דחי אימא כישן דמי ואי אשמעינן הכא משום דאין בידו לחזור
 אבל התם דבידו לחזור אימא לא צריכא אמר רב יוסף אף און נמי תנינא
 (יהיו הן קדשים קדשי מוצח ימותו קדשי בידק הבית יפדו והוינן בה אמאי
 ימותו כיון דאיקטול הואי להו כפרה וליסקו לנבזה לאו משום דאמרין הואיל
 ונדחו ידחו א"ל אביי מי סברת מת מתוך רשעו היא ליה כפרה מת מתוך
 רשעו לא היא ליה כפרה דתני רב שמעיה יכול אפילו פירשו אבותיו מדרבי
 ציבור ימא ת"ל בעמיו בעושה מעשה עמי א"ל רבא מי קא מדמית נהרג
 מתוך רשעו למת מתוך רשעו מת מתוך רשעו כיון דכי אורחיה קמיית לא
 היא ליה כפרה נהרג מתוך רשעו כיון דלאו כי אורחיה מיית היא ליה כפרה
 תדע דכתיב מומור לאסף אלהים באו גוים כנחלתך טמאו את היכל קדשך
 [וגו'] נתנו את נבלת עבדיך מאכל לעוף השמים בשר חסידך לחיותו ארץ מאי
 דמעיקרא וכיון דאיקטול קרי להו עבדיך אמר ליה אביי מי קא מדמית
 הרוגי

יפדו. כשאר בידק הבית והפודה אותם יאלכס שהרי לא נאסרו ללאו לידהו הו'. ומדקתני ימותו ש"מ משום דנדחו מהקרבנה כשהמירוס) צעליהו הוא
 דמומור' לע"ל לא מקנלנין שום קרבן מיניה כדלמך' כה"ג (מולין דף ק"ג): **דהואיל ונדחו ידחו**. דאי משום זנח רשעים הא כיון
 דליקטול אית להו כפרה: **יכול פירשו**. אינו ואמו של כהן: **מדרבי לצור**. כגון מומור' יטמא. להם כדמוס מ"ל (ויקרא כ"א) לנפש לא
 יטמא בעמיו כי אם לשארו וגו' צבועה מעשה עמי יטמא לו ואם לאו אל יטמא אפי' לשארו. אלמא לא כיפרה לו מימתה אס לא חזר צו:

שדן אבילות משיטת הגולל חיילא אבילות ועת סחיתמ הגולל עדיין רשע ואינן חייבין להתאבל על רשע. מתי היא ליה כפרה בעת דחזו עזרא דקרא הואיל ונחיתו האבילות נדחתו לגמרי דבתנן לא
 היו מתאבלין עליהן אלא מתאוננין שאין אוניה אלא בלב ואקשי' אי וכי דמדחזו עזרא דקרא איכפר להו למה ליה עיכול דקתני נחאכל הבשר מלקטין לצענות וקוברין אותן ושנינן דמההיא שעתא מסרת
 ולא אפשר לאפוקי מקברא. אבל הרוגי מלכות כיון דשלא כדון נהרגין מיד היא להו כפרה מדמיהו נתנו את נבלת עבדיך מאכל לעוף השמים בשר חסידך לחיותו ארץ וק"ל חסידך חסידים ממש כעבדך
 הך הוא דמחייבי דינא מעיקרא וכיון דאיקטול קרי לה עבדיך ש"מ היגה כפרה ליהו: א"ר יוחנן אבל חלב והפריש קרבן ונשתמה חזרו בו הואיל ונדחה ידחה וכן אכל חלב והפריש קרבן ונשתמה חזרו